

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Postboks 4773 Nydalen
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Besøksadresse:
Nydalen allé 35

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Kontaktperson:

Deres ref.: 23/5535 - MALO
Vår ref.: 23/07144-2
Dato: 12. februar 2024

23/5535 Høringsbrev - Høring av forslag til gjennomføring av forordning (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om interoperabilitet mellom felleseuropeiske informasjonssystemer med mer

1. Innledning

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat av 21. desember 2023 med forslag til nye lov- og forskriftsbestemmelser for gjennomføring av EUs to forordninger om interoperabilitet mellom felleseuropeiske informasjonssystemer.

Etter avtale med departementet har PST fått frist for innspill innen utløpet av mandag 12. februar 2024.

Forordning EU 2019/817 og forordning EU 2019/81 inneholder i det vesentlige likelydende bestemmelser, men regulerer henholdsvis grense og visum og politisamarbeid, rettslig samarbeid, asyl og migrasjon.

2. Formålet med forordningene

Bakgrunnen for forordningene, slik beskrevet i høringsnotatet, er Europakommisjonens meddelelse om sterkere og smartere informasjonssystemer etter terrorangrepene i Paris i 2015 og i Brussel 2016.

Forordningene tar sikte på en mer effektiv utnyttelse av EUs eksisterende informasjonssystemer innen grense, migrasjon og sikkerhet. Dette skal gjøres ved at det opprettes en portal som gjør det mulig for medlemslandenes systemer å søke i flere i EU-systemer samtidig.

Forordningene om interoperabilitet har som mål å:

- Forbedre inn- og utreisekontroll ved de ytre grensene
- Forebygge og bekjempe ulovlig innvandring
- Bidra til høyt sikkerhetsnivå
- Forbedre gjennomføringen av felles visumpolitikk
- Bistå ved gjennomgåelsen av søknad om beskyttelse
- Bidra til å forebygge, avsløre og etterforske terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare forhold
- Gjøre det enklere å identifisere ukjente personer etter naturkatastrofer, ulykker og terrorangrep.

Interoperabilitetsløsningen skal etablere felles funksjoner og infrastruktur for eksisterende informasjonssystemer. Dette er EES (inn- og utreisesystem), VIS (visuminformasjonssystem), ETIAS (det europeiske systemet for reiseinformasjon og reisetillatelse), Eurodac (fingeravtrykk tredjelandsborgere), SIS (Schengen informasjonssystem), og ECRIS-TCN (det europeiske strafferegistreringssystemet for tredjelandsborgere). Med unntak av ECRIS-TCN er Norge tilknyttet samtlige systemer. Løsningen skal ikke innebære at flere personer eller flere opplysninger blir registrert enn de som allerede fremkommer av de ulike systemene.

Interoperabilitetsløsningen skal bestå av fire komponenter:

1. Felles søkeportal (ESP): en felles inngang til systemene, hvor det vil være mulig å foreta søk i flere systemer samtidig og få et samlet svar tilbake.
2. Felles biometrisk sammenligningstjeneste (sBMS): sentral infrastruktur hvor biometriske maler samles og lagres.
3. Felles identitetsregister (CIR): skal inneholde biografiske data og biometriske opplysninger for å sikre at en person blir riktig identifisert uansett hvilket system det søkes i.
4. Fleridentitetsdetektor (MID): en teknisk komponent som skal kunne påvise flere identiteter.

3. PSTs vurdering

3.1. Overordnet vurdering

En av PSTs hovedoppgaver er å forebygge og etterforske terrorhandlinger og politisk motivert vold, jf. politiloven § 17 b første ledd nr. 5. Som vist til ovenfor, er bakgrunnen for EUs forordning 2019/817 og 2019/818 å få bedre informasjonssystemer for blant annet å kunne bekjempe terror og annen alvorlig kriminalitet.

PST imøtekommer alle reguleringer og tiltak som kan bidra til å forebygge eller avdekke terrorhandlinger, sabotasje eller ulovlig etterretningsvirksomhet.

PST stiller seg grunnleggende positiv til forslagene i høringsnotatet. Det bør imidlertid foretas en helhetlig gjennomgang av PSTs rettslige og juridiske tilganger til systemene som omfattes av forordningene. Gjennomføringen av de to forordningene vil ha begrenset betydning for PST uten flest mulige tilganger.

Som departementet selv påpeker i høringsnotatets kapittel 2, er formålet med de to forordningene tett knyttet til PSTs hovedoppgaver. Det er dessuten vist til den dramatiske situasjonen Europa stod i 2015- 2016. Formålet med gjennomføringen av forordningene tilsier at PST bør ha tilgang til systemene som de fire komponentene kobler sammen. Slik vi imidlertid forstår departementet er det «for gjennomføringen lagt til grunn at det ikke gjennomføres tiltak utover det som er strengt tatt nødvendig for å innfri Norges EU/Schengen-forpliktelser», jf. høringsnotatet side 21, tredje avsnitt.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har forverret seg siden 2015- 2016. Ved konkret bekymring for terror, er det for PST svært viktig å kunne ha de nødvendige verktøy for å kunne forebygge og avdekke i tide. Med henvisning til formålet med de to forordningene, er det utfordrende dersom PST er avhengig av å få informasjon fra øvrige deler av politiet og utlendingsforvaltningen. Informasjon om bruk av ulike identiteter er et slikt eksempel. For PST er det svært viktig for å kunne identifisere personer som det knytter seg en terrorbekymring til og hvor bekymringen ikke er kjent for det øvrige politiet. I enkelte saker vil det for PST ikke være mulig å eksponere den bekymring vi har til et enkeltindivid, da det kan være sikkerhetsgradert informasjon. Med henvisning til dette, vil PSTs tilganger til systemene være svært viktig for vår oppgaveløsning og for å oppnå formålet med forordningen, som blant annet er å forhindre terror.

Hva gjelder de konkrete foreslåtte lov- og forskriftsbestemmelsene, har PST følgende merknader:

3.2. Forslag til inkorporasjon av interoperabilitetsforordningene i grenseloven

I forslaget punkt 4.1 har departementet foreslått at forordning *EU 2019/817* og forordning *EU 2019/81* skal gjennomføres i norsk lov ved *inkorporasjon* i grenseloven. Det innebærer at forordningenes bestemmelser gjøres til lov gjennom henvisningsbestemmelser i grenseloven.

PST støtter departementets valg av inkorporasjon fremfor transformasjon. Ved transformasjon er det en stor fare for at det i ettertid vil kunne oppstå tolkningsutfordringer.

Ulempen med inkorporasjon er at bestemmelsene blir mindre tilgjengelig. Til eksempel ser PST at inkorporasjonen av politisamarbeidsforordningen i SIS-loven medfører at bestemmelsene ikke er like tilgjengelige som tidligere. Slike utfordringer vil imidlertid kunne kompenseres ved utarbeidelse av retningslinjer mv. for håndhevelse av regelverket

Forordningene om interoperabilitet omhandler flere rettsområder, herunder strafferettslige- og politisære oppgaver (politisamarbeid), så vel som utlendingsrett og grensekontroll. Vi er kjent med at andre høringsinstanser har reist problemstillingen om plasseringen i grenseloven og hvorvidt det i stedet bør utformes en egen lov for interoperabilitet. PST har forståelse for departementets begrunnelse slik det er oppgitt i høringsbrevet og har derfor ingen ytterligere kommentarer til valg av lov.

3.3. Forslag til hjemmel for politiets søk i felles identitetsregisteret (CIR) for identifiseringsformål

Forslaget til § 2 (*Tilgang til felles identitetsregisteret (CIR) for identifiseringsformål*) i forskrift om interoperabilitet fremstår som naturlig. For PSTs del har vi likevel merket oss at det i forslaget gis tilgang for «politiet». I høringsnotatets side 13 fremkommer det at «politimyndigheter» er en henvisning til LED artikkel 3, nr.7. Vi vil bemerke at definisjonen av kompetent myndighet etter denne artikkelen åpner for et videre anvendelsesområde enn «politiet» og er et nasjonalt valg.

3.4. Forslag til lovendringer som ikke er nødvendig for gjennomføring av forordningene

PST har i utgangspunktet ingen særskilte bemerkninger til forslaget til politiloven § 10a eller politiloven § 12. Vi er kjent med at andre høringsinstanser har problematisert vilkåret i 10a om at personen må «samtykke» for opptak av biometriske opplysninger for identifiseringsformål ved innbringelse etter § 8 nr. 3. Vi ser motargumentene til et slikt vilkår.

Når det gjelder forslaget til utlendingsloven § 100, har vi ingen merknader utover at det kanskje vil være mer hensiktsmessig med «grunn til å anta at personen er utlending» fremfor den foreslåtte ordlyden «er usikkert om er utlending».

Beate Gangås

Jon Saxhaug Solnør (JD/KSE)

Fra: Bjørn Trygve Baasland
Sendt: 15. februar 2024 12:26
Til: Post_Justis
Emne: Til PIA v/ Aarsland Moe
Vedlegg: Skannet_dokument08-18-2023-115549.pdf

Hei,

Henstiller om at vedlegget videreformidles til PIA v/ Marit Aarsland Moe.

Takk for bistand.

Bjørn